

Literatura.

Statistika.

Dr. Hero Moeller: Statistik. Industrieverlag Spaeth & Linde, Berlin 1928. Str. 149.

Učebnice Moellerova jest určena v prvé řadě pro posluchače národního hospodářství, a tímto určením jest dán též její ráz.

Úvod jest věnován rozboru pojmu statistika, o čemž bude ještě zevrubněji promluveno. V prvé kapitole všeobecného oddílu podává autor přehled historického vývoje statistické praxe, t. j. statistických šetření, v kapitole druhé dějiny statistiky jako vědy, kapitola třetí věnována je organizaci statistické služby (praxe), kapitola čtvrtá jedná o statistickém šetření, o jednotce šetření, znacích zjišťovaných, o hromadném jevu, jenž je předmětem šetření, o šetření primerním a sekunderním, o chybách statistického šetření. Kapitola pátá pojednává o zpracování statistického materiálu, o rozdělování ve skupiny a sčítání, třídění atd. po stránce technické, dále o srovnávání statistických dat. Pod tímto označením je zahrnuto pojednání o číslech poměrných, indexech, středních hodnotách, statistických řadách, grafickém znázorňování.

Druhý (zvláštní) díl učebnice obsahuje použití statistické metody na stav a pohyb (vývoj) obyvatelstva, v kapitole druhé na jevy hospodářské. Z rozsáhlého oboru hospodářských statistik probírá autor podrobněji statistiku povolání, statistiky zemědělské, statistiky průmyslové, statistiku obchodu (zahraničního) a dopravy, statistiku cenovou, soukromou statistiku závodovou (betriebswirtschaftliche Statistik). Třetí kapitola obsahuje ostatní nejvýznamnější odvětví statistiky sociální a to morální, školskou, politickou.

Ve svém úvodě rozeznává autor čtyři hlavní pojmy, které se zahrnují pod označení statistika: 1. statistika jako číselný popis hromadných jevů, 2. nauka o kulturních poměrech států ve smyslu staré německé universitní školy 18. století, 3. věda o společenských jevech hromadných, pokud je lze vyjádřiti čísly 4. věda o způsobu číselného popisu (zahlenmässige Beschreibung) společenských jevů hromadných.

První z uvedených pojmů neznamena ovšem nic jiného než číselné vyjádření hromadných jevů, na př. číslo, udávající váhu nebo hodnotu zboží dovezeného ve statistice zahraničního obchodu, číslo vyjadřující počet obyvatelstva ve statistice populační atd.

Druhý pojem statistiky má nyní již pouze význam historický a netřeba se jím tedy blíže zabývat.

Třetí pojem statistiky se snaží vytvořiti samostatnou vědu se samostatným předmětem badání a poznatků, t. j. všemi skutečnostmi sociálními, pokud se dají vyjádřiti číselně a náleží do kategorie jevů hromadných. Jest to pojetí, zastávané v novější době v Německu zvláště Mayrem, a zastoupené v české literatuře zejména Dobroslavem Krejčím, který však ve

své definici statistické vědy v materiálním slova smyslu správně klade důraz na význam způsobu, kterým se děje pozorování a zpracování takových hromadných jevů (Základy statistiky, 2. vyd., str. 15). Důvod, který brání Moellerovi přiklonit se k tomuto pojetí, jest nejběžší z důvodů obvykle uváděných: hromadné jevy společenské jsou tak rozmanité, že je nelze shrnouti v jediný systém zpracovaný podle jednotného hlediska. Moeller přiklání se tudíž k pojmu čtvrtému, jenž klade důraz na stránku metodickou, avšak omezuje se rovněž pouze na jevy společenské. Jest patrné, že rozdíl mezi pojetím třetím a čtvrtým není značný, že však toto poslední pojetí má tu přednost, že dává celé disciplíně jednotné hledisko. Mohlo by býti ovšem namítnuto, proč omezovati pojem statistiky pouze na nauku o metodě číselného pozorování společenských jevů hromadných, když se statistické metody používá též v biologii (biometrika), anthropologii (anthropometrika), fysice atd. Avšak s hlediska účelového jest toto omezení opodstatněno, neboť postup šetření sociálních jevů má namnoze své metody zvláštní. Definici Moellerově bylo by lze vytknouti, že jest ve svém znění poněkud úzká, mluvíc pouze o popisu hromadných jevů společenských, ač jde též o jejich rozbor, tedy o úkol analytický.

Moellerovu učebnici statistiky možno doporučiti zejména studujícím práv a národního hospodářství, třebaže místy je poněkud příliš stručná.

Horáček ml.

Dr. Jaromír Korčák : Vylidňování jižních Čech. Studie demografická, knihovny spolku Péče o blaho venkova č. 2. Praha 1929. S mapkou a 7 kargramy str. 97. Cena 10 Kč.

Známy populační úkaz jižních Čech, úplná stagnace obyvatelstva a namnoze i jeho trvalý úbytek vyvolal v souvislosti se snahami o hospodářské povznesení jižních Čech studii Korčákovu.

V úvodě usiluje autor především vymeziti pojem jižních Čech a vzhledem k tomu, že není to pojem ani politický ani historický ani administrativní, činí tak na podkladě zeměpisném a analyzuje petrografické složení této oblasti a důsledky jeho pro osídlení jižních Čech. Autor sleduje pečlivě vývoj obyvatelstva v kraji takto vymezeném od r. 1806 a to pro nejstarší dobu na základě konskripce (podle soupisu Dvořáčkova) a objasňuje rozdíl mezi vývojem obyvatelstva jihočeského a ostatních Čech. Zvláště od let osmdesátých minulého století nastal v již. Čechách úbytek obyvatelstva, zatím co v ostatních Čechách vlivem industrialisace obyvatelstvo rychle vzrůstalo. Vedle oblastí imigračních hlavně v oblasti uhelné a okolí velkých měst vytvořilo se tak území, které se vylidňuje. Celé jižní Čechy s výjimkou jediného kraje budějovického jest takovým územím depopulačním.

Sledováním přirozeného vývoje obyvatelstva konstatuje autor dále, že až do války světové přibývalo v již. Čechách přirozenou měnou obyvatelstva poměrně stejně jako v Čechách ostatních a že tedy v přirozeném vývoji netkví příčina jihočeské depopulace. Jinak se objevují v jihočeském obyvatelstvu v podstatě tytéž tendence jako v ostatních Čechách, jenže o něco později a ovšem přízpusobený jeho převážně zemědělskému rázu.

Příčinou dpopulace již. Čech jest stěhování obyvatelstva; tomuto jevu věnoval autor největší část spisu, navazuje na starší práce Mildschuhovu a Rauchbergovu. Již. Čechy ztratily stěhování za posledních padesát let $5\frac{1}{2}$ krát více obyvatelstva než ostatní Čechy. Jihočeské obyvatelstvo se stěhuje do ostatních Čech (zvláště do Prahy, Plzně, pánví uhelných), do Rakouska (Vídně), do Německa, při čemž intensita stěhování roste s blízkostí a velikostí atrakčního centra. Vnitřním stěhováním vzniká v již. Čechách jednak ubývání venkovského obyvatelstva, jednak ubývání zemědělského obyvatelstva, třeba jinak vývoj urbanisace i industrialisace jest pomalejší než v ostatních Čechách. K tomuto konstatování připojuje autor některé úsudky o vyhlídkách zemědělství a průmyslu v již. Čechách. V doslovu se utěšuje skutečností, že vylidňování již. Čech je vylidňování pouze relativní a že jižní Čechy jsou jakýmsi reservoárem lidské energie pro ostatní Čechy.

Pečlivá studie podává dobrý obraz populačních poměrů jihočeských po celou dobu, po kterou lze je sledovati, a osvětluje po této stránce též hospodářské poměry jihočeské. Návrhu k nápravě těchto poměrů, což ovšem nebylo ani účelem spisu, autor nepodává. Výsledky sebraného materiálu dal se autor svěsti k některým důsledkům příliš všeobecným a nedosti přesným (na př. str. 57 „V jižních Čechách se žije zdravěji, avšak v Čechách ostatních opatrněji“), což však neubírá ceny vlastnímu zpracování.

Horáček ml.

Hlídka časopisů.

Právo ústavní, správní a mezinárodní v r. 1928 v časopisech vycházejících v Československu.*)

Administrativny vestník VII (1928). Tento odborný časopis Zemského svazu obecních notářů na Slovensku obsahuje většinou jen stručné články z oboru práva správního pro praktickou potřebu notářů. Ze článků těchto budíž upozorněno alespoň na článek *Dr. Černo: Vybrané kapitoly z policajnych predpisov* (str. 81, 121 a 153), v němž podává instruktivní přehled o platném právu ve příčině osobní svobody, spolků a shromáždění a policie pasové a cizinecké, a článek *Pelkúv: Správa vicinálnich cest* (str. 425—38).

Bratislava II (1928). *Bušek: Modus vivendi* (str. 150—161). Autor charakterisuje modus vivendi jakožto „zvláštní typ mezinárodní dohody zjevně slabšího dosahu, než jest konkordát a sice právě v tom slabší, že více

*) Redakce Sborníku věd právních a státních zamýšlí napříště přinášeti roční přehledy o významnějších člancích právnických, jež byly uveřejněny v časopisech. Prozatím podává se takovýto přehled za rok 1928 z časopisů vycházejících v Československu o člancích z oboru práva ústavního, správního (s výjimkou práva pracovního, jemuž bude věnován přehled zvláštní) a mezinárodního. Příště bude podán podobný přehled z některých důležitějších časopisů cizích.

šetří suverenity státní, než se děje při konkordátu“. Na to stručně rozebírá jednotlivá ustanovení této dohody, leč právě ustanovení tato nezadají se nasvědčovatí ve všem základní thesi autorově. Srov. ku př. čl. VI. modus vivendi, kdež se vláda čl. zavazuje, že se postará, aby vnitrostátní řád byl co nejdříve přizpůsoben této dohodě s Vatikánem. — Stejně materie týká se též Buškova kritika článku Pasquazziho o modus vivendi, jenž jest psán se stanoviska přísně církevního (tamtéž str. 788—790).

Laštovka: K otázce titulů universitních profesorův (str. 161—165). Rozborem příslušných zákonných norem, hlavně §u 106 úst. list., dochází autor k závěru, že instituce bezplatných vysokoškolských profesorů obnovená platovým zákonem č. 103/26 Sb., neodporuje naší ústavě. S hlediska praktického pokládá však instituci tuto za účelnou jen pro fakultu lékařskou.

Bušek: Několik poznámek ke kongruovému zákonu (str. 642—671). Článek podává výklad některých důležitějších ustanovení zákona č. 122/26 Sb. o kongruu a prováděcího nařízení k němu č. 124/28 Sb. Všímá si hlavně pojmů kongruy a dotace, dále kdo na ně má nárok a jakým způsobem vypočítává se ryzí příjem duchovního. Autor v úvodě právem vytyká neobvyklou stylisaci zmocňovací klausule v §u 7 zákona, podle níž může vláda vydati nařízení „pokud tento zákon neobsahuje ustanovení nutných k jeho provedení“. Na základě tohoto zmocnění bylo k zákonu o 8 paragrafech vydáno nařízení o 220 paragrafech!

Laštovka: Opravné prostředky v řízení správním (str. 692—713). Autor podává podrobný systematický výklad o rozhodnutích a opravných prostředcích proti nim (odvolání, navrácení v předešlý stav, obnova řízení a odpor) podle nařízení č. 8/28 Sb.

Bulletin de droit tchécoslovaque II (1927—28). *Laštovka: La langue officielle d'État et l'usage des langues autres que le tchécoslovaque devant les autorités et tribunaux tchécoslovaques* (str. 1—24). Po stručném historickém úvodu o jazykovém právu v zemích naší republiky přechází autor k ústavnímu zákonu 122/20 Sb. a jazykovému nařízení 17/26 Sb., jichž obsah systematicky vykládá se zřetelem k potřebám cizinců.

Diwald: La loi Tchécoslovaque sur la navigation aérienne (str. 57—67). Uvádí se obsah zákona 175/25 Sb. o letectví vydaného ku provedení mezinárodní úmluvy z 13. září 1919.

Kalousek: La formation de l'État Tchécoslovaque et la jurisprudence (str. 67—96). Článek snaží se podati vyčerpávající přehled o judikatuře — většinou vnitrostátní, v některých případech však i mezinárodní — v otázkách pojících se ke vzniku Československé republiky. Stanovisko judikatury jest v otázkách těchto následující: 1. Československá republika vznikla 28. října 1918, 2. vznik její jest nezávislým na mírových smlouvách, jež pouze uznávají její existenci, 3. vznikla způsobem originárním, 4. suverenity Československa vztahovala se od počátku na celé Čechy, Moravu a Slezsko, 5. suverenity tato rozšiřovala se postupně na Slovensko a Podkarpatskou Rus, podle toho, jak administrativa československá tam nastupovala, 6. plebiscitní území těšínské bylo součástí Československa až do

28. července 1920, 7. suverenita československá na Slovensku a Podkarpatské Rusi nebyla dotčena bolševickým pádem v r. 1919.

Kučera: Les fondements internationaux de l'État Tchécoslovaque (str. 96—112). Autor podává přehled mezinárodních aktů z druhé poloviny světové války, jež mají vztah ke vzniku Československé republiky. Akty tyto rozpadají se ve dvě skupiny: akty týkající se uznání vojska a národa československého jakožto spojeneckého, a akty týkající se uznání provisorní vlády. Všechny podmínky pro vznik nového státu byly splněny 28. října 1918. Mírové smlouvy existenci tohoto státu nezaložily, ale výslovně ji uznávají a upravily vztah jeho ke státům starým.

Časopis pro právní a státní vědu r. XI (1928). *Neubauer: Několik poznámek k otázce zmocňovacích zákonů* (str. 119—126). Autor jest stoupencem názoru, že t. zv. zmocňovací zákony, jež vyhražují moci nařizovací normovou úpravu určité materie, o níž samy ničeho bližšího neustanovují, neodporují ústavě československé. Přítomný článek jest replikou jeho na kritiku, kterou o jeho stanovisku pronesl Petržíla dříve tamtéž. Autor ukazuje na slabiny zmíněné kritiky, rozvíjí znovu svůj náhled, jenž opírá se o základní heslo, že zákonodárná moc není definována svým objektem, nýbrž pouze svým subjektem, tedy formelně, nikoliv materiálně.

Procházka: O pravém a nepravém zpětném působení zákonů (str. 147—159). Jde tu o výňatek z knihy: *Základy práva intertemporálního*, v němž autor řeší s hlediska theorie normativní problém retroaktivity zákonů. Dochází k výsledku, že lze tím vyrozumívati pouze schopnost zakládati právní následky v době před vznikem zákona. Autor hodnotí z tohoto hlediska některé běžné definice zpětné působnosti (ku př. podle Tilsche pravé a nepravé). Škoda, že — jak již výběr autorů, jimiž se zabývá — ukazuje, autor přihlíží k problému retroaktivity hlavně jen s hlediska civilistického.

Novák: Reforma politické správy a praxe (stl. 160, 191). Pisatel kritikuje úvodem ostře důvody, jež bývají pravidelně uváděny, proč neuskutečnilo se župní zřízení, a projevuje dál nesouhlas s formou, v níž zákon o organizaci politické správy byl vydán, totiž jako pouhá novela k zákonu o župním zřízení. V dalším probírá tři stěžejní zásady tohoto zákona: odstranění dvojí koleje, zachování zemí, zavedení dvou instancí a prohlašuje druhou z nich za základní chybu, kdežto třetí vítá. V závěru probírá úvodní ustanovení zákona č. 125/27 Sb., při čemž vyslovuje o některých z nich na základě svých praktických zkušeností pochybnosti, kdežto jiná velice vítá, tak ku př. zavedení jednotné odvolací lhůty.

Časopis pro účetnictví a kontrolu VI (1928). *Vavřínek: Ověřování voleb* (str. 45—55). Článek jest věnován úvahám o rozličných způsobech ověřování voleb, a vytýká světlé i stinné stránky jednotlivých systémů. Upozorňuje na obtíže stanovení přesných norem, kdy má býti volba prohlášena za neplatnou, a uvažuje též o tom, komu by mělo býti poskytnuto právo ke stížnosti proti volbám.

Časopis pro železniční právo a politiku VII (1928). *Havelka: Souhlas ministerstva financí podle §u 9, odst. 2. vlád. nařízení č. 206/24 Sb. (str. 13—16).* Rozborem ustanovení tohoto dochází autor k závěru, že předpisy jeho týkají se všech aktů, kde jest v některém právním předpise stanoveno, že ministerstvo železnic potřebuje k určité věci souhlasu ministerstva financí, a že tento souhlas jest dán vždy a bezpodmínečně souhlasem zástupce ministerstva financí v správním sboru pro podnik čsl. státních drah. Podmínečný souhlas tento zástupce dáti nemůže, v pochybných případech nezbývá mu, než souhlas odepřít, čímž přivede věci k rozhodování mezi ministra železnic a ministra financí.

Habenicht: Mezinárodní úmluva bernská z r. 1890 o železniční přepravě nákladní v Československu (str. 37—43). Článek tento jest polemikou s výtkami, jež byly činěny s německé strany — na základě nesprávného výkladu rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně — Československu, že neprovedlo dosud bernskou železniční úmluvu z r. 1890 v nitrostátně, ačkoliv se mírovou smlouvou závázalo k úmluvě této přistoupení, a ačkoliv k ní v roce 1922 přistoupilo. Ve článku se dokazuje, že k tomuto vnitrostátnímu provedení zmíněné úmluvy nebylo třeba zvláštního nového zákona, nýbrž že k tomu stačilo zmocnění obsažené v zákoně č. 187/92 ř. z. V dalším vyvracejí se i některé jiné námitky, jež byly činěny našemu státu ohledně provádění zmíněné mezinárodní úmluvy.

Časopis Svobodné školy politických nauk v Praze I (1928—1929).

Zimmermann: Francouzská revoluce v dějinách mezinárodního práva (str. 20, 41). Bohatý obsah tohoto přehledu podávají nejlépe nadpisy jednotlivých kapitol jeho: Teoretické základy doktriny francouzské revoluce. Pokusy realizace těchto zásad. Problém zastoupení státu na venek. Problém intervence v mezinárodních poměrech. Koncepce mezinárodního práva jako práva mezistátního. Problém války a odsouzení útočné války. Návrh deklarace práv národů. Revoluční program nového mezinárodního práva nedochází svého uskutečnění. Krise práva námořní války. Recepce doktriny francouzské revoluce v plánu cara Alexandra I. o reorganizaci Evropy.

Joachim: Veto presidenta republiky u nás a v cizině (str. 73—76). Článek tento klade si za úkol ukázati na vzory, o které opírá se ustanovení naší ústavy o vetu presidentově, dále na obdobná ustanovení jiných novějších ústav a hlavně na ústavní praxi, jež se vyvinula ve příčině té ve Spojených Státech Severoamerických, kdež president vetoval asi 600 zákonů, a ve Francii, kdež za platnosti ústavních zákonů třetí republiky president práva veta vůbec nepoužil.

Zimmermann: Pařížská mírová konference z r. 1919 (str. 77, 112, 151). Je to prvé přehledné zpracování činnosti mírové konference v české literatuře. Autor stručně charakterisuje úlohu, kterou hráli na mírové konferenci Clemenceau, Wilson a Lloyd George, a obrací po té pozornost ke složení této konference, jíž vládla takřka neobmezeně rada čtyř, před níž plenum a rada desíti ustupovaly zcela do pozadí. Zmíniv se o třech velkých krisích konference (Rýn, Rjeka, Šantung) dotýká se autor problému Polska, Česko-

slovenska a Jugoslavie při mírovém jednání. Končí oceněním politického a právního významu konference.

Zimmermann: Národnostní hnutí v první polovině XIX. století a mezinárodní právo (str. 183, 202). Pisatel zmíniv se o formulaci národnostní teorie počátkem XIX. věku a o projevech národního hnutí na Balkáně 1827—1829, jakož i o programu osvobození slovanských národů u ruských děkabristů, všímá si hlavně jednání slovanského sjezdu v Praze 1848 o problému národnostním.

Československá samospráva V (1928). Z řady stručných informativních článků pro potřebu praxe budíž upozorněno aspoň na tyto dva: *Dvořák: Vysvědčení zachovalosti a záznamy trestů* (str. 50—56), v němž se vykládá, jaké změny způsobilo vládní nařízení č. 198/22 Sb., v vydávání vysvědčení zachovalosti obcemi, a *Svatoš: Dávky t. zv. „železné krávy“* (str. 167—171), jenž uvádí stručně historii těchto dávek a vypisuje nynější právní stav. Zajímavosti nepostrádají stručné glossy *Klapřkova* k reformě politické správy: *Dohledací moc okresních výborů nad obcemi po 1. červenci 1928* (str. 1—3). *Reforma politické správy a naše obce* str. 165—166).

Český advokát XIV. (1928). *Chour: Snahy po reformě řízení správního* (str. 1—8). Na rozdíl od jiných pochvalných kritik, jež byly s české strany vysloveny o novém správním řízení — srov. ku př. poznámky prof. Hötzla v roč. LXVII časopisu „Právník“ — staví se autor tohoto pojednání k vládnímu nařízení o správním řízení značně nepříznivě, výtýkáje mu, že jest téměř doslovným překladem podobného rakouského zákona z r. 1925, a že, pokud se od něho odchyluje, nečiní tak ve prospěchu stran.

Chour: Správní řízení podle vládn. nař. č. 8/28 Sb. (str. 33, 47). Ve článku tomto, jímž se patrně mají blíže doložit svrchu uvedená tvrzení, probírají se podrobně odchylky vládního nařízení o správním řízení od podobného zákona rakouského z r. 1925 a kritisují celkem nepříznivě, neboť omezují práva stran a posilují postavení úřadů.

Chour: Příspevek k jazykové otázce (str. 65, 88, 100, 121, 133 a 147). Autor uvádí přehled jazykového práva v republice Československé od převratu a věnuje se na to hlavně výkladu práva platného, přihlížeje při tom i částečně k judikatuře.

Český časopis historický XXXIV (1928). *Chaloupecký: Martinská deklarace a její politické osudy* (str. 322—343). Autor hájí ve článku tomto — v němž jsou podle přístupných pramenů sneseny veškeré důležitější údaje o Martinské deklaraci z 30. října 1918, jakož i o pozdějších sporech jí se týkajících — názor, že deklarace tato měla význam jen morální, nikoliv státoprávní. Má tudíž článek tento, jenž jinak patří spíše do právní historie, význam i pro právo ústavní.

Hospodářské Rozhledy II! (1928). *Zimmermann: Maďarsko a rumunská pozemková reforma* (str. 69, 128 a 188). Autor v úvodu zdůrazňuje,

že problém rumunské pozemkové reformy má dvojí ráz: sociálně-hospodářský a právní. Pokud jde o stránku sociálně hospodářskou, líčí stručně poměry v držbě pozemkového majetku v Rumunsku až do světové války, jež nezdravým soustředěním ohromných latifundií v rukou několika osob sváděly k agrární revoluci. Aby této bylo se uvarováno, provedena v r. 1917 v době těžkých bojů s armádami trojspolkovými změna ústavy rumunské tím způsobem, že prohlášen princip expropriace velkostatků ve prospěch zvětšení malorolnického hospodářství. Prováděcí zákony vydány krátce nato a ve starém Rumunsku provedena pozemková reforma v následujících letech. Podobným způsobem provedena reforma i v Sedmihradsku a to jak autor zdůrazňuje i ku prospěchu rolnictva maďarského. V dalším líčí se vznik a význam čl. 250 Trianonské smlouvy, o něž se Maďaři opírají, stěžující si na provádění pozemkové reformy proti maďarským státním občanům. Autor dokazuje přesvědčivě z historie jednání s mírovou delegací rakouskou a maďarskou, že pozemková reforma nepadá pod pojem likvidace nepřátelského majetku, již mírová smlouva Trianonská v určitém rozsahu vylučuje. Taktéž přesvědčivě dokazuje, že není mezinárodním právem všeobecně uznané zásady, že majetek cizozemců lze vyvlastňovati jen za plnou náhradu. Tím padají oba důvody, o něž Maďaři opírají své domnělé nároky.

Laštovka: Pojem „odborník“ dle §u 12 zákona o správní reformě (str. 165—171). Spisovatel vykládá pojem odborníka podle §u 12 zákona č. 125/27 Sb. a dospívá k závěru, že odborníci tvořící třetinu zemského zastupitelstva mají býti vládou jmenováni ze znalců poměrů hospodářských, kulturních a sociálních, a totak, aby přihlíželo se i k národnostnímu složení dotyčné země. Jmenování těchto zástupců má býti provedeno bez ohledu na to, zda dotyčné zájmy jsou snad již representovány některými ze členů volených.

Juristenzeitung für das Gebiet der Tschechoslowakischen Republik IX (1928). *Zebo: Kritische Bemerkungen zum Gesetze č. 77/27 Slg. über die Finanzwirtschaft der territorialen Selbstverwaltungsverbände* (str. 14—16). Vytýkají se některé nejasnosti zákona 71/27 Sb. o finančním hospodářství svazků územní samosprávy a obtíže, které z toho vznikají, ku př. nejasná stylisace §u 1 o přípustné míře zvýšení přírážek, nestejná doba počátku platnosti zákona tohoto a zákona 76/27 Sb. o přímých daních.

Ticho: Zur Reform der tschl. Bestimmungen über Winkelschreiberei (str. 129—133). Článek seznamuje s obsahem čl. návrhu zákona o stíhání pokoutnictví, jež vypracovalo v r. 1927 ministerstvo spravedlnosti. S návrhem tímto se projevuje namnoze souhlas, též s tím, že trestní kompetence má přejíti z úřadů politických na soudy, v některých směrech doporučuje se řešení jiné, tak ku př. žádá se, aby advokátní a notářské komora mohly míti v trestním řízení postavení soukromého účastníka.

Jarolim: Ist die erste Mährische Sparkassa ein städtisches Institut? (str. 133, 141). Článek tento jest otiskem dobrozdání vyžádaného ředitelstvím Prvé Moravské spořitelny a dochází se v něm k opačným závěrům nežli dobrozdání předložené v téže věci presidiu města Brna. Jarolim přichází

k těmto výsledkům: 1. Prvá Moravská spořitelna nebyla založena obcí brněnskou, 2. obec tato neručí za závazky této spořitelny, 3. orgány spořitelny nejsou mandatáry obce brněnské, 4. ministerstvo vnitra nepřekročilo v r. 1897 svojí kompetenci, když schválilo změnu stanov této spořitelny, již byly odstraněny ze stanov veškeré zmínky o obci brněnské jakožto zakladatelce spořitelny.

Stein: Zur Frage der Sprachenrechte der Reichsdeutschen und Oesterreicher in der Tschechoslowakischen Republik (str. 158—160). Článek informuje o rozporu mezi názorem ministerstva spravedlnosti a nejvyššího soudu o přípustnosti jazyka menšinového v podáních cizozemců u soudu, při čemž polemizuje s názorem Nejvyššího soudu.

Moderní Stát I (1928). *Baxa: K výkladu ústavních a zákonných předpisů o vzájemném styku poslanecké sněmovny a senátu* (str. 2—6). Článek zabývá se hlavně výkladem §u 44 úst. list. a dochází k závěru, že jest přípustno, aby táž sněmovna jednajíc poznovu o osnově zákona sněmovnou druhou pozměněného provedla nové změny v osnově. Uznává tudíž přípustnost t. zv. míčové hry se zákonem. Názor tento, jež opírá hlavně o ustanovení jednacích řádů, odpovídá podle názoru autorova zcela duchu soustavy dvoukomorové.

Sobota: Theorie o dělené suverenitě ve veřejném právu Spojených Statů Severoamerických (str. 6—14). Autor ukazuje, jak pojem dělené suverenity mezi Unii a federální státy byl do ústavy severoamerické zaveden z důvodů politických. V theorii byl hájen i potírán — judikatura jej takřka bezvýjimečně uznává, při čemž však rozsah suverenity Unie rozšiřuje pozvolna na úkor jednotlivých států. Název dělená suverenita jest podle názoru autorova přežitkem, jímž kdysi byl nasycen vlk partikularismu, v pravdě jde jen o vzájemné vymezení pravomoci.

Bobek: Obtíže poměrného zastoupení (str. 33—41). Jde tu o zajímavý návrh, jak omeziti nepříznivý následek poměrného volebního práva do všech důsledků provedeného, totiž obtíže při tvoření většiny schopné vlády. Autor dává na uváženu, aby při druhém skrutiniu bylo přihlíženo i k voličům volby se nesúčastnivším a to tak, že by počet neobsazených mandátů v tomto skrutiniu byl tím větší, čím větší byla by neúčast voličů, mandáty ve třetím skrutiniu měly by pak býti přikázány podle zásady poměrného zastoupení těm stranám, jež předloží společně písemné prohlášení o tom, že se pro třetí skrutinium sdružují a prokáží, že při volbě bylo pro ně v celé republice odevzdáno více než polovice všech platných hlasů. Dále zabývá se článek i otázkou quorum. Článek jest doložen hojným statistickým materiálem.

Krejčt: K otázce platnosti čl. 78, odst. 2., jaz. nař. (str. 42—46). Článek obírá se známým rozhodnutím Nejvyššího správního soudu z 27. března 1928 v jazykovém spor Plzeň-Cheb, a kritizuje nález tento pokud jím prohlášeno ustanovení §u 78, odst. 2., jaz. nař. za odporující zákonu. Autor oproti stanovisku správního soudu dokazuje, že ustanovení zmíněné jest dostatečně podloženo zmocněním obsaženým v jazykovém zákoně vydávati

nařízení praeter legem, jak totiž autor zve nařízení pro něž zákon neposkytuje dostatečnou materiální determinaci.

Werner: K úpravě správního trestního řízení (str. 46–52). Článek podává obsah vládní osnovy zákona o správním trestním právu a řízení.

Tarabrin: Promulgace zákonů v právu československém (str. 67, 99). V ústavní literatuře československé bylo věnováno kromě otázky zmocňovací zákonů snad nejvíce místa otázce, zda podpis presidenta republiky na zákonu má povahu promulgace, t. j. ověření, že všechny právním řádem žádané náležitosti pro vznik zákona tu skutečně jsou, či je-li podpis tento jen formální náležitostí platného zákona. Autor, jenž jest stoupencem názoru na prvním místě uvedeného, vychází z předpokladu, že podpis tento zakládá praesumpci juris et de jure o existenci zákona, a vytýká odpůrcům promulgace, že jejich vývody trpí vnitřním rozparem a nedávají jasné odpovědi k otázce, za kterých předpokladů může president podpis zákona odepřít. Autor vyvozuje z textu §u 51 úst. list., že president má a může podepsati jen to, co vykazuje všechny náležitosti zákona, čili jinými slovy, že podpisem svým stvrzuje, že zákon vznikl cestou, kterou předpisuje ústava.

Tannenbaum: Hospodářská opatření v mexické ústavě (str. 139, 175). Jde tu o výňatek z anglické knihy o mexické zemědělské revoluci. Článek zabývá se §em 27 a 123 mexické ústavy z r. 1917, z nichž první obsahuje značná omezení soukromého vlastnictví k pozemkům i co do podmětu, i co do předmětu (subjektem vlastnického práva mohou býti pravidelně jen tuzemci, církve jsou vyloučeny, objektem soukromého vlastnictví jest jen povrch půdy, nikoliv vodstva a nerostná bohatství, kdež stát jen propůjčuje práva užívací). Druhý ze zmíněných ústavních článků obsahuje pokus o kodifikaci pracovního práva. Sluší litovati, že k zajímavému článku není připojen text příslušných dvou ústavních předpisů.

Joachim: Volič-strana-poslanec (str. 163–174). Účelem tohoto článku je dokázati, že denně opakující se tvrzení „mandát dává strana“, není správné, a že strana je vlastně pouhým prostředníkem mezi voliči a kandidáty, resp. poslanci, pouhou organizační pomůckou, zástupcem kandidátů vůči úřadům a voličům (za řízení volebního), a voličů vůči zvoleným (po skončené volbě). Autor zdůrazniv význam sociologie pro chápání problémů práva volebního, zabývá se z počátku pojmem strany ve smyslu volebních řádů, a dochází k závěru, že pojmem tímto vyrozumívají se kandidátní listiny, tedy že rozhoduje tu hledisko čistě formální. V dalším zdůrazňuje proti volebnímu soudu samostatnost kandidátů v řízení přípravném, jakož i samostatnost voličů při hlavním stadiu řízení volebního, totiž při odevzdání hlasů, kdež voliči, nikoliv strana dávají mandáty, omezení jsouce ovšem ve výběru kandidátů na návrh strany. Jiná situace jest při druhém a třetím skrutiniu, kdež rozhoduje skutečně vůle výkonných výborů stran. Též při ověřování voleb jest ingerence voličů vyloučena. Ostré kritice podrobuje autor názory volebního soudu ohledně povolávání náhradníků, jakož i stanoviska jeho, kdy poslanec přestal býti členem strany z důvodů nízkých nebo nečestných.

Neubauer: Meze nařizovací moci v právu jazykovém (str. 183—186). Autor ve shodě s jinými kritiky nálezu nejvyššího správního soudu v jazykovém sporu Plzeň-Cheb dokazuje, že sporné ustanovení jazykového nařízení sluší posuzovati jen s hlediska §u 8 ústavního zákona jazykového, nikoliv pak s hlediska §u 55 úst. list. Oproti vynořivším se názorům zdůrazňuje, že ačkoliv jazykové nařízení opírá se přímo o ústavní zákon, a je tedy s hlediska normativní theorie normou druhotnou jako zákony, přece podléhá přezkoumání soudy jako jiná nařízení. V dalším zabývá se autor významem pojmu „v duchu zákona“ a seburčovací právem samosprávných korporací podle §u 3 jaz. zák.

Procházka: O platnosti a účinnosti zákonů (str. 215—218). Stylistice §u 2 zákona 92/28 Sb., jímž v zemích historických odloženo provedení zákona o organisaci politické správy až do 1. prosince 1928, dává autorovi příležitost k úvaze o významu pojmů platnost a účinnost zákona. Autor dochází k závěru, že oba pojmy se kryjí a znamenají členství zákona v právním řádě. Toto členství projevuje se v tom, že zákon má způsobilost zakládati odvozené normy nižší.

Hándl: Initiativní návrh nového ústavního zákona o státním občanství na Slovensku a v Podkarpatské Rusi (str. 247—250). Článek uvádí obsah návrhu posl. Déra na vydání nového ústavního zákona o státním občanství na Slovensku a v Podkarpatské Rusi a ostře jej kritizuje. Mezi jiným dokazuje že zákon tento byl by v rozporu s mírovými smlouvami i s ústavní listinou a že by uzákonění jeho přinášelo státu značná finanční břemena.

Naše Obec XXIII (1928). Tento věstník ústředí starostenských sborů na Moravě obsahuje většinou jen krátké informativní články pro potřebu praxe. Z delších článků právnických budiž upozorněno na tyto:

Žáček: Přípravy ku provedení zákona o organisaci politické správy a její význam (str. 49, 69, 85, 101, 118, a 139). Autor seznamuje přístupným způsobem s obsahem zákona č. 125/27 Sb. o organisaci politické správy a zdůrazňuje význam této reformy. Speciálních případů této reformy týkají se některé další drobnější články téhož autora v tomto časopise.

Vicena: Strany a jejich činnost v novém řízení správním (str. 243, 259, 272, 286, 300, 318, 342, 372, 410). Též účelem tohoto článku jest seznámiti širší veřejnost s jednou z novot administrativy naší provedených ve spojitosti s reformou politické správy. Vítati sluší, že autor ve svém výkladu všímá si i starších předpisů, jež mají pro řízení správní význam, a že taktéž přihlíží k judikatuře.

Naše Samospráva V (1928). V ročníku tomto jest věnováno hojně článků otázkám vížícím se k nové organisaci politické správy provedené v r. 1928. Jsou to dva články redakční: *Nová organisace vnitřní správy a samospráva* (str. 1—6), v němž se vysvětluje pojem samosprávy a ukazuje, že zákonem 125/27 Sb. samospráva se jen mění, avšak neruší, a článek *Nová organisace veřejné správy* (str. 41—48), v němž se stručně líčí hlavní rysy cit. zákona. Jiné články sem patřící jsou: *Kliment: Vliv nového správního*

Řízení na věci obecní (str. 121—125), kdež se s hlediska zájmů autonomních probírají ustanovení vládního nařízení o správním řízení 8/28 Sb., *Klásterský: Okresní záložny hospodářské a organisace politické správy* (str. 133—138), *Bobek: Volby do okresů a zemí* (str. 157—178), jež obsahuje podrobné poučení k volbám dne 2. prosince 1928, *Joachim: Velké či malé okresy* (str. 181—183), kdež se prokazuje, že důvody mluvící pro větší okresy správné převažují nad důvody opačnými, a poukazuje se na příklad Francie.

Z ostatních článků budiž upozorněno na tyto: *Uhlíř: Čeho je třeba k platnosti usnesení obecního zastupitelstva* (str. 6—13). Vzhledem k rozruchu, jež způsobilo rozhodnutí Nejvyššího soudu v Brně, že závazek obce převzatý listinou, byť i řádně podepsanou a schvalovací doložkou opatřenou, není pro právu, jestliže usnesení obecního zastupitelstva, o němž se závazek opírá, není platné, přichází velmi vhod tento článek, kdež jsou přehledným způsobem sestaveny v 21 bodech všechny okolnosti, jichž je třeba k platnosti usnesení obecního zastupitelstva.

Polívka: Postavení obce ve správě živnostenské (str. 13, 50). Článek uvádí předpisy živnostenského řádu, jež vyhražují obcím určitou působnost v oboru živnostenské policie. Jde tu hlavně o její působnost při propůjčování koncesí, při schvalování provozoven, při policejní úpravě provozu některých živností (rayonování, maximální ceny), v policii tržní atd.

Joachim: Presidenti republiky v cizině a u nás (str. 65—72). Úvodem článku zdůrazňuje se, že hlavním vzorem pro postavení presidenta podle naší ústavy byly předpisy práva francouzského, nikoliv severoamerického, jak se často tvrdívá. V dalším líčí se postup při volbě, kdo může být zvolen, jaká jest pravomoc presidentova a jakým způsobem pozbývá úřadu, při čemž se hledí vždy k cizím vzorům, hlavně Francie a Spojených Států Amerických.

Coufal: Výkon práva honebního (str. 75—78). Jde tu o stručný přehled ustanovení českého honebního zákona o výkonu práva honebního.

Polívka: Obecní rozpočet (str. 138—144). Uvádějí se platné předpisy o obsahu rozpočtu, o řízení o něm, a zdůrazňuje se význam rozpočtu pro řádné hospodaření.

Klíment: Majetkové dispozice obce (str. 205—210). Autor uvádí předpisy, jimiž jest obec omezena při dispozicích svým majetkem, jakož i které orgány jsou k těmto dispozicím povolány a jaké jest postavení poplatníků v těchto věcech.

Notariats-Zeltung VIII (1928). *Wychodil: Notarielles Sprachenrecht de lege lata ac ferenda* (str. 1—3). Jde tu o referát, jež byl přednesen na výročním shromáždění spolku německých notářů, a kdež se opakují usnesení tohoto spolku z r. 1926 o výkladu §u 2, odst. 3. jazykového nařízení o notářích. Referent vybízí i nadále své kolegy podle tohoto usnesení se řídit a vyvrací obavu, že by tím bylo ohroženo uzákonění nového notářského řádu, s jehož jazykovými ustanoveními nesouhlasí.

Nová Svoboda V (1928). *Mikyška: Právní potíže s poselstvím presidentovým* (str. 657, 724.) Článek jest věnován řešení otázky, jež v předvečer desetiletého jubilea Československé republiky budila značnou pozornost, totiž zda ustanovení §u 64, bod 6., úst. list. o t. zv. poselstvích presidenta sněmovnám jsou proveditelná i bez zvláštního prováděcího zákona. Autor snaží se prokázat, že tomu tak není, zvláště pak, že poselství presidentovo nelze projevňavati podle předpisů jednacího řádu jako vládní návrhy nebo vládní prohlášení. Ve článku druhém cituje mínění Havlíkovo a Meissnerovo o téže otázce, kteří oba docházejí k opačnému závěru.

Pozemková reforma IX (1928). *Vondruška: Hadik Barkoczy contra Čsl. stát* (str. 22, 54). Líčí se podrobně některé fáse jednání, jež předcházelo rozhodnutí mezinárodního rozhodčího soudu československo-maďarského ze dne 31. ledna 1928, jímž bylo zrušeno provisorní opatření předsedy tohoto soudu, zakazující Československému státu dispoicce s majetkem stěžovatele.

Baumer: K řešení otázky patronátní (str. 85—88). Článek popisuje hlavně praxi pozemkového úřadu při přejímání nemovitostí stížených patronátními břemeny.

Zamouřil: Věcný obsah nároku dle §u 20 zákona přidělového (str. 88—97). Líčí se většinou podle judikatury nejvyššího správního soudu, na co má vlastník zabraňého majetku nárok z titulu ochrany přírodních krás, krajinného rázu a památek přírodních, historických a uměleckých.

Horák: Podmínky dle §u 7 zákona záborového a právní následky v případech jejich neplnění (str. 122—125). Spisovatel dochází k závěru, že podmínky, jež podle §u 7 zákona záborového může státní úřad pozemkový klásti, mají povahu podmínek resolutivních, a že nebyly-li splněny, vlastnictví kupitele zaniká; o sporných otázkách rozhoduje státní pozemkový úřad.

Prager Juristische Zeitschrift r. VIII (1928). *Junckerstorff: Die Rechtsquellen des Minderheitenrechts* (sl. 1—5). Pro moderní právo minoritní jest charakteristické, že jeho nejdůležitější prameny jsou rázu mezinárodního. Jsou to mezinárodní úmluvy a bude to — jak autor snaží se dokázat — patrně i mezinárodní právo zvykové, jež se počíná tvořiti. Druhým pramenem minoritního práva jsou zákony jednotlivých států, jež pokud jde o státy vázané minoritními smlouvami, mají vlastně povahu prováděcích zákonů k těmto smlouvám.

Lingg: Schiedsgerichtsbarkeit, Sicherheit, Abrüstung (sl. 59—66). Po stručném vylíčení dosavadní činnosti Společnosti Národů v otázce odzbrojení, rozhodčího soudnictví a bezpečnosti zabývá se autor blíže tímto posledním problémem, jež pokládá za nejdůležitější. Dochází k závěru, že mezinárodní bezpečnosti lze dosíci jen plným odzbrojením.

Maresch: Sind die Grundeigentümer verpflichtet den Gehsteig vor ihrem Hause zu reinigen? (sl. 175—182). Článek jest polemikou proti ustálené judikatuře, jež povinnost majitelů domů k čištění chodníků uznává tam, kde tak bylo nařizeno na základě veřejně vyhlášeného usnesení obecního zastupitelstva. Ve článku se dokazuje, že obec nemá zákonného podkladu, aby

tuto povinnost přesunula na majitele domů, a že i kdyby tomu tak bylo, bylo `y třeba individuálního vyrozumění majitelů domů.

Loewenfeld: Das Lausanner Schiedsgerichts-Urteil (sl. 221—225). Znamý zástupce občanů poražených států před mezinárodními soudy upozorňuje na rozhodnutí rozhodčího soudu československo-maďarského ze dne 31. ledna 1928 v záležitosti hraběte Hadika. Čini tak hlavně proto, že z rozhodnutí tohoto prý lze vyvoditi, že tento soud v souhlase se stanoviskem rumunsko-maďarského soudu nepokládá přezkoumání způsobu, jakým bylo při pozemkové reformě nakládáno s uherskými státními příslušníky, za očividné překročení vlastní příslušnosti (*excès de pouvoir*).

Adler: Das Sprachenrecht der örtlichen und beruflichen Selbstverwaltungskörper (sl. 363—373). Ve článku komentuje se známé rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z 27. března 1928 v jazykovém sporu Plzeň-Cheb, jakož i literatura k tomu se pojící, s níž polemizuje, pokud odmítá stanovisko tohoto tribunálu. Ve výkladu sporných ustanovení §ů 3 a 8 jazykového zákona souhlasí autor celkem s názorem Nejvyššího správního soudu.

Právník r. LXVII (1928). *Flieder: Ručení státu, jiných veřejných korporací, jakož jejich orgánů za škody způsobené těmito u výkonu úřadu nebo služby* (str. 1—13). Podle shodného názoru praxe i theorie v historických zemích ručí stát za škody způsobené jeho orgány jen tehdy, je-li k tomu speciálními zákony vázán. Rozpor jest však mezi teorií a praxí, pokud jde o ručení jiných veřejných korporací nežli státu, kdež judikatura — přes odpor čelných theoretiků (Randa, Ott) — takřka konstantně rozhoduje, že korporace tyto ručí za své orgány vždy podle práva civilního, a to i tehdy, jde-li o vrchnostenské zákroky. Pokud jde o ručení orgánů samotných, jest toto pozitivním předpisem u úředníků státních — vyjma soudců — vyloučeno, u úředníků jiných praxe připouští v nedostatku pozitivního předpisu v té příčině žaloby soudní. Ke konci upozorňuje autor na pochybnosti vyslovované proti tomu, aby otázky tyto byly řešeny v občanském zákoníku, má však přes to za to že by záležitosti tyto měly spadati v kompetenci soudní.

Kučera: O právní ochraně státních příslušníků v cizině (str. 169, 233, 277, 313 a 334). V obšírném článku podává se přehled nynějších názorů o právním postavení cizinců ve státě. Postavení toto může spočívat na systému a) diplomatické vzájemnosti (tak ku př. ve Francii), b) vzájemnosti legislativní nebo faktické (ku př. v Československu), c) právní rovnosti, a to buď absolutní (ku př. v Itálii) nebo omezené právem odvety (ku př. v Německu). Vědě nepodařilo se stanoviti ještě přesné kritérium, která práva veřejná měla by býti přiznána cizincům; práva politická zásadně bývají vyloučena. Základem cizineckého práva jest podle autorova názoru právo na neporušování mezinárodní osobnosti státu, nikoliv právo na jus commercii. V praxi i v theorii převládá dosud názor, že subjektem mezinárodního práva mohou býti pouze státy, nikoliv jednotlivci, tito jsou jen objekty mezinárodního práva. Stát má právo chrániti své příslušníky v cizině, z toho však neplyne ještě subjektivní právo jednotlivce na tuto ochranu. Předpokla-

dem pro zakročení státu jest, že je tu mezinárodní delikt, kterémuž pojmu věnuje spisovatel zvýšenou pozornost. Typické případy sem patřící jsou: odpovědnost za orgány zákonodárné — kdež hájí názor, že cizinci nemohou se domáhati lepšího postavení před zákonem nežli tuzemci — odpovědnost za orgány soudní a správní, jakož i za činy jednotlivců při výtržnostech, vzbouřeních a občanské válce. Z mezinárodního deliktu vzniká odpovědnost státu jen vůči státu druhému, nikoliv vůči jednotlivci. V závěrku probírá autor processuální podmínky, za nichž může mezinárodní nárok na odškodnění byti vznesen a uvádí, jakým způsobem odškodnění může býti poskytnuto.

Hoetzel: Nové správní řízení (str. 266—276). Obsahem článku jest přednáška v Právnické Jednotě, v níž z úst nad jiné povolanych byly vysloveny některé kritické poznámky k vládnímu nařízení 8/28 Sb. o správním řízení. Zajímavá jest již úvodní poznámka, že řízení toto, byť by se v mnohém přimykalo na rakouský vzor, není jeho „skoro doslovnou reprodukcí“, jak bývalo někdy hlášáno. Dále věnuje článek pozornost rozsahu působnosti tohoto vládního nařízení, jakož i tomu, jak se staví k jednotlivým zásadám správního řízení, tak jak je vytvořila nauka. Vytyká s pochvalou, že vládní nařízení nesnažilo se normativně zachytiti tu nepřehlednou kasuistiku právní, již přináší život. Celkové ocenění správního řízení vyznívá ze závěrečných slov, že dílo nedává špatného vysvědčení našim správním juristům, jejichž společnou prací vzniklo.

Horáček: Dva nové nálezy Nejvyššího správního soudu v oboru jazykového práva. (str. 304—313). Autor rozebírá kriticky dva známé nálezy Nejvyššího správního soudu z r. 1928, v nichž bylo vysloveno, že některá ustanovení jazykového nařízení (čl. 7, odst. 2., čl. 78, odst. 2.) odporují zákonu. Vytyká, že nesprávně kladou na zmocnění obsažená v ústavním jazykovém zákoně měřítko § 55 úst. list., ačkoliv tu jde o zmocnění ve dvou ústavních zákonech, tedy v normách stejného řádu, a že nesprávně užívají kusé zprávy ústavního výboru k výkladu zásad jazykového zákona, ačkoliv zásady tyto sluší vyvoditi jen ze zákona samotného.

Popelka: Nejvyšší soud a snaha o rozšíření výsady jazykových menšin na cizince (str. 489—508). Článek tento obsahuje obhajobu stanoviska Nejvyššího soudu, jenž oproti stanovisku Nejvyššího správního soudu hájí důsledně názor, že výsady podle §u 2, odst. 2. jaz. zákona přísluší jen tuzemcům, nikoliv cizozemcům. Ministerstvo spravedlnosti, jež vystupuje tu jakožto dozorcí úřad nad presidiem Nejvyššího soudu, souhlasilo původně s jeho judikaturou, v roce 1927 však přichýlilo se k opačnému názoru Nejvyššího správního soudu. Autor podrobně odůvodňuje stanovisko Nejvyššího soudu. Změnou stanoviska ministerstva spravedlnosti vznikl nový konflikt, v němž jde podstatně o to, zda může toto ministerstvo z moci dozorcí Nejvyššímu soudu uložit, aby rekurs německý, jež podal cizinec, přijal a meritorně vyřídil. Nejvyšší soud odmítl tak učiniti. Článek končí britkou obhajobou Nejvyššího soudu proti nájezdům se strany německé.

Hoetzel: Ke vzniku ústavní listiny (str. 558—563). Autor návrhu ústavní listiny podává osobní vzpomínky na její vznik a projednávání. Jsou namnoze

velmi zajímavé, tak ku př. že autor, jsa zásadně proti vázaným kandidátním listinám odepřel — ačkoliv byl přednostou legislativní sekce ministerstva vnitra — příslušnou osnovu podepsati.

Hácha: Nejvyšší správní soud (str. 587—593). Taktéž tento článek napsaný při příležitosti desetiletého jubilea našeho státu obsahuje některé vzpomínky nynějšího prvního presidenta Nejvyššího správního soudu na počátky činnosti tohoto tribunálu. Budiž jen upozorněno na vyličení konfliktu mezi správním soudem vídeňským a nejvyšším správním soudem československým o vyřizování aktů z prvé doby popřevratové. Článek končí poukazem na přetížení tohoto soudu a neblahé následky z toho plynoucí.

Právní Obzor XI (1928). *Hexner: Zákon a nariadenie* (str. 201—203). Ve článku upozorňuje se na rozsudek Nejvyššího správního soudu Rv III. 465/27, v němž odmítnuto zkoumati vládní nařízení vydané podle zmocňovacího zákona č. 337/20 Sb. s odůvodněním, že tu nejde o nařízení v běžném slova smyslu, nýbrž o nařízení nahrazující zákon, dále pak prohlášeno, že nařízení takové, jež buďto Národnímu shromáždění nebylo včas předloženo nebo jemuž toto výslovně odepřelo schválení, zůstává tak dlouho v platnosti, dokud není vládou publikována vyhláška podle §u 3 zmíněného zákona. Autor prohlašuje názory tyto za ojedinělé, nepouští se však do bližší kritiky.

Kalousek: O vojenské diktatuře na Slovensku a v Podkarpatské Rusi v letech 1919—1922 (str. 281, 321). V prvé části tohoto článku podává se na základě spisového materiálu přehled o vzniku a rozvoji vojenské diktatury na Slovensku a v Podkarpatské Rusi od 4. června 1919 až do 9. ledna 1922, kdy diktatura usnesením vlády byla formálně zrušena, a líčí se, jak diktatura v praxi se jevila. Zákroky její měly většinou charakter opatření policejních, ať již všeobecných nebo konkrétních, některé však přesahovaly tento rámec, ba z počátku byly diktátorskými opatřeními měněny i zákony. V části druhé podává se definice diktatury a zkoumá se, pokud vojenská diktatura na Slovensku a v Podkarpatské Rusi má skutečně povahu diktatury, resp. pokud lze ji opřít o rozličná zákonná zmocnění. Autor dochází k závěru, že v prvním období diktatury, jež trvalo až do 20. července 1919 jde o diktaturu v pravém slova smyslu, kdežto v období druhém jde o vzájemně se prostupující opatření diktatury skutečné a opatření učiněných na základě zmocnění obsažených v zák. čl. LXIII/12. Závaznost opatření diktátorských bývá vysvětlována rozličně. Autor zmiňuje se podrobněji jen o vysvětlení opírajícím se teorií o normativním účinku fakta.

Vavřínek: Státní idea správní reformy (str. 457—473). Autor zdůrazňuje úvodem, že správní reforma obsažená v zákonech 125 a 126 z r. 1927 má vyšší význam, nežli se pravidelně má za to. Za vůdčí její idee prohlašuje sloučení principu státní jednoty s poměrnou samostatností jednotlivých zemí, a uvedení v soulad povznesení státní autority s ústavně zaručenou svobodou občanskou. Z těchto dvou hledisek probírá autor podrobně některá ustanovení obou zákonů.

Otlýk: Poznámky k zákonu 217/25 Sb., ktorým sa prevádza § 107 ústavnej listiny (str. 497—508). Ve článku ukazuje se na některé obtíže spojené s prováděcím zákonem č. 217/25 Sb., hlavně na obtíže spojené s rozhodnutím jde-li tu o nárok soukromoprávní.

Lašková: Rozhled po právu ústavním a správním prvního desetiletí naší republiky (str. 577—593). Článek jest stručným, avšak s hlubokou znalostí věci vypracovaným přehledem ústavního a správního zákonodárství v prvním desetiletí Československé republiky. Kdežto, pokud jde o právo ústavní, mohl přehled tento vzhledem k menším u rozsahu materie podrobněji přihlížeti aspoň k některým zákonům, musil přehled o právu správním omeziti se jen na některé otázky rázu zásadního, jako jsou: přístupnost pramenů práva správního, unifikace a zjednodušení práva správního, ochrana občanstva proti moci státní.

Lorián: Jako praktikuje ministerstvo vnútra lex Déer (str. 771—775). Ukazuje se na třech praktických případech, že ministerstvo vnitra vykládá ustanovení lex Déer restriktivně, podle názoru autora nesprávně.

Publikácie ministerstva pre sjednotenie zákonov a organizácie správy. (Příloha ročníku XI. Právního Obzoru). *Hons: Postřk a policejní vyhoštění* (str. 275, 314). Autor uvádí nynější předpisy v jednotlivých zemích našeho státu, jež vzájemně srovnává, načež činí návrhy, jakým způsobem by postřk a policejní vyhoštění mělo býti upraveno v novém jednotném zákoně. Přimlouvá se, aby instituce tyto byly prohlášeny zásadně za státní, obcím by však měla býti vyhrazena určitá součinnost, při této příležitosti doporučovalo by se též upravit vypořádací právo obcí.

Prúdy XII. (1928). *Spišiak: Martinská deklarácia v štátoprávnom svetle* (str. 3, 2). Ve stručné této studii odmítá autor štátoprávní a mezinárodní hodnocení martinské deklarace z 30. října 1918 a uznává pouze její charakter politický. Končí slovy: „Odvo oval z nich ústavnoprávne dosletky je právnické kejklirstvo. Politický macchiavelizmus“.

Rudinský: maďarských optantov a Společnost Národov (str. 137, 152). Článek poskytuje dobrou informaci o historii tohoto sporu, jakož i o jeho právním významu.

Revue internationale de la théorie du droit III (1928/29). *Mirkine-Guetzevitch: Les bases historico-empiriques de l'unité du droit public* (str. 247—259). Spisovatel, jenž se prohlašuje za stoupence historicko-empirické metody, zdůrazňuje úvodem, že při studiu zjevů právních třeba si všimati vývoje právního, že právo jest nejen vědou normativní, ale i historickou, že zvláště historie politická jest neoddělitelna od práva ústavního. V právu veřejném — na rozdíl od práva soukromého — převažují právní vztahy individualisované nad právními typy. Ještě více jest tomu tak v právu mezinárodním. — Za základní tendenci rozvoje práva veřejného pokládá autor racionalisaci moci, čímž rozumí splývání práva s mocí, totiž že právo pojímá v sebe všechny zjevy sociálního života. Jde tu vlastně o nový název pro starou

ideu právního státu (viz též novější učení o zákonnosti správy v oboru práva správního). Tato racionalisace postoupila dále v právu státním nežli v právu mezinárodním. — Pokud jde o vzájemný vztah těchto dvou skupin práv, odmítá autor teorii primátu práva vnitrostátního, jakož i teorii dualistickou a hlásí se k principu jednotnosti obou právních řádů. Přichází tedy k závěru podobnému jako Kelsen, avšak cestou jinou. Kdežto Kelsen jednotu tuto vyvozuje ze supremacie práva mezinárodního, jež pramení z logického systému hierarchie norem veřejného práva, spočívá podle autora tato jednota na jednotě vědomí právního a empirické jednotě historického vývoje. — Tato jednota práva jeví se podle autora hlavně v době převratů, což dokládá autor citáty z nových ústav. Pokud jde o ústavu československou slušelo by tu spíše citovati § 106 nežli její preambuli.

Richterzeitung X (1928). *Adamovich: Die Prüfung der Gesetze und Verordnungen nach der tschsl. Verfassungsurkunde* (str. 13—15). Jde tu o referát o přednášce profesora Adamoviche, v němž referent Dr. Krautschik polemizuje s jeho názorem, že podle §u 102 úst. list. má soudce jen právo, nikoli však též povinnost zkoumati platnost nařízení, a že nález ústavního soudu o tom, že některý zákon odporuje ústavě, má jen deklaratorní význam.

Sborník věd právních a státních r. XXVIII (1928). *Vavřínek: Záčátky diktatury* (str. 395—420). Článek zabývá se srovnáním vlády parlamentární s vládou diktátorskou a přichází k překvapujícímu na prvý pohled závěru, že oba tyto typy, jak se v přítomnosti jeví, mají mnohé znaky společné. Základní ideou obojí vlády je snaha po monopolisování státní moci. Ve druhé části článku vysvětluje autor, jak bývá v teorii obhajována ústavnost diktatury a upozorňuje na rozsáhlá zákonná zmocnění, o něž se diktatura aspoň formálně často opírá.

Věstník města Prahy XXXV (1928). *Podstránecký: Nová organisace politické správy a správního řízení* (str. 667, 685, 728). Uvádí se stručný obsah zákona 125/27 Sb. a vládního nařízení 8/28 Sb.

Pokorný: Několik poznámek o vzniku a právním poměru všeobecné nemocnice v Praze (str. 169—174). Článek sleduje historie Všeobecné nemocnice v Praze po stránce právní a dochází se k závěru, že prohlášení ústavu tohoto za ústav místní bylo pouhou fikcí vymyšlenou, aby bylo lze zabratí rozličné lokální fondy tohoto ústavu, a že bylo s ní manipulováno i později vždy tehdy, když jednalo se o přidržení rozličných místních činitelů a fondů k zažehnutí finanční tísně ústavu.

Věstník ministerstva průmyslu, obchodu a živností IX (1928). *Brejcha: Na okraj revise živnostenského řádu* (str. 235, 290, 405, 557, 621). Uvádí se stručně vývoj živnostenského práva v novější době v zemích historických i na Slovensku, jakož i přehled reformem tohoto práva, jež byly navrhovány resp. provedeny od poloviny minulého století.

Věstník ministerstva vnitra X (1928). *Prokop: Nový místopis Slovenska* (str. 1—12). III. díl Statistického lexikonu obcí, jež obsahuje úřední seznam míst na Slovensku, vyšel po několikaleté práci, kteréž bylo třeba k revisi místního názvosloví v této zemi, kdež za vlády maďarské byly původní slovanské názvy důsledně nahražovány jmény maďarskými nebo pomadařštěnými. Očistnou práci vykonal hlavně zvláštní užší výbor Stálé komise pro stanovení úředních názvů míst a to způsobem, jež se ve článku podrobně popisuje. Zajímavé jest podrobné vyličení historie jména Bratislava. Celý článek jest výmluvným dokladem toho, s jakou svědomitostí se postupovalo při stanovení úředních názvů obcí na rozdíl od dřívějších metod germanisačních a maďarisačních.

Joachim: Všeobecná policejní pravomoc politických a státních policejních úřadů (str. 45, 91 a 330). Jak podtitul práce této naznačuje, jde tu o studii ke článku 2. a 3. zákona o organizaci politické správy. Autorovi článku, jež je současně autorem návrhu těchto zákonných ustanovení, jde hlavně o to, aby prokázal, že v podstatě neběží v těchto dvou zákonných ustanoveních o nic nového, nýbrž vlasně pouze o sjednocení, částečnou změnu a doplnění předpisů již platných. O které předpisy tu šlo, uvádí autor v prvé části svého článku. V další obrací pozornost na úpravu otázky této v cizině, při čemž zmiňuje se též o zajímavé instrukci pro policejní ředitelství v Praze z r. 1784, v níž jest agenda policejní vymezena v souhlase s moderními názory jako agenda rázu negativního. Tato úvodní část končí se přehledem rozličných definic administrativní policie. Ve druhé části článku vykládá autor podrobně ustanovení čl. 2. a 3. Článek tento, jehož poutavé vývody jsou doloženy, nikoliv však zatíženy, četnými odkazy na judikaturu i na literaturu, jest té doby nejlepším zpracováním všeobecných problémů administrativní policie v naší literatuře.*

Prokop: Úřední korespondence s obcemi a mezi obcemi po stránce jazykové (str. 123—132.) Koncem 1. 1927 projevil Nejvyšší správní soud v řadě nálezů názor, že státní úřady jsou povinny dopisovati jen v jazyku státním s obcemi ležícími v menšinových okresech, jež si stanovily některý jazyk menšinový za jazyk jednací, ovšem pokud obrací se na obce tyto jako na úřady, čemuž ve většině případů tak jest. Toto stanovisko Nejvyššího správního soudu znamenalo podstatnou úchytku od dosavadní praxe. Autor vyličí důvody, o něž Nejvyšší správní soud opírá svůj názor, proliřá podrobně důsledky, k nimž nálezy tyto vedou, a ukazuje na jich povážlivost. V dalším rozebírá autor kriticky argumentaci Nejvyššího správního soudu, poukazuje na její slabiny a uvádí důvody na oporu dosavadní praxe administrativní, že slovo „podání“ v §u 3 jaz. zák. neznamená jen podání stran s vyloučením dopisů úředních.

Jabůrek: Zemské a okresní komise podle zákona o organizaci politické správy (str. 71—78). Článek obsahuje podrobný rozbor §§ 28, 71 a 87 zákona o organizaci politické správy, pokud se týkají zřízení zvláštních zemských a okresních komisí. Zvlášt zdůrazňuje se rozdíl mezi komisemi obligatorními (komise pro ústavy a podniky, jež byly ve správě země Slezské, okresní komise finanční) a ostatními komisemi, jež jsou fakultativní. Mezi

komisemi těmito mají opět odlišné postavení v Čechách komise zřízené ve zrušených bývalých okresech autonomních.

Kalousek: Zákon o cestovních pasech (str. 132, 167, 189). Článek tento jest podstatně rozšířená důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o cestovních pasech. V úvodní části stručně informuje o pasovních předpisech v Rakousku a v Uhersku, jakož i o předpisech československých před vydáním zákona č. 55/28 Sb. Dále objasňuje vůdčí idee nového zákona, totiž unifikování a modernisování dosavadních předpisů, a vysvětluje základní funkce pasu a visa. Ve druhé části podávají se vysvětlivky k jednotlivým paragrafům zákona.

Kalousek: O mimořádných opatřeních podle zákona č. 300/20 Sb. a opatřeních podobných (str. 215—225). V první části jsou líčeny ústavní základy zákona č. 300/20 Sb., ve druhé části jsou blíže vyloženy materiální předpoklady pro použití zákona tohoto a probrána blíže ustanovení v něm obsažená. V závěrku upozorňuje se na předpisy některých jiných zákonů, jež obsahují též zvláštní zmocnění pro mimořádné poměry.

Kalousek: Přehled vývoje ministerstva vnitra (str. 279—287). Jde tu o rozšířený úvod přehledu činnosti ministerstva vnitra v jubilejním spise Deset let Československé republiky, jež byl vydán vládou 1928. Líčí se v něm první počátky ministerstva vnitra v době převratu, jakož i jeho další postupné vybudování. Článek jest doplněn stručným přehledem činnosti jednotlivých ministrů vnitra, jakož i historií budovy, v níž se úřad tento nalézá.

Věstník Poradního sboru Svazu českých okresů XVIII (1928). *Bébr: Význam zákona o organizaci politické správy a zákona o finančním hospodářství svazků územní samosprávy pro rozvoj veřejných nemocnic* (str. 46, 87). Autor líčí hlavně právní poměry nemocnic okresních, přihlížející ovšem i k ostatním druhům veřejných nemocnic (obecní, župní, zemské) a řeší právní povahu těchto nemocnic, jež má podstatný vliv na právní postavení zaměstnanců. Dále všímá si poměrů těchto nemocnic k nadřízeným orgánům podle zákona č. 125/27 Sb. a věnuje v závěrečné části pozornost finančním problémům nemocniční správy.

Věstník Svazu čl. měst XVI (1928). *Joachim: K nálezu v jazykovém sporu mezi Chebem a Plzní* (str. 97—100). Otiskuje se známý nález nejvyššího správního soudu ze dne 27. března 1928 se stručným kritickým doprovodem.

Klíment: Budoucí správní komise v dosavadních okresních městech (str. 136—138). Upozorňuje se hlavně na význam a obsah ustanovení §u 71 org. zákona o komisích, jež mohou býti zřízeny ke správě a dozoru nad okresními a okresem spravovanými ústavy, podniky a silnicemi pro obvod bývalého zastupitelského okresu, v němž není sídlo okresního úřadu.

Všehrd X (1928—1929). *Kučera: Exekuce proti vyslanecké budově* (str. 147—148). Stručná polemika s rozhodnutím nejvyššího soudu, jež připustil exekuci proti vyslanecké budově cizího státu. V polemice se vytyká,

že nejvyšší soud nerespektoval uznanou zásadu mezinárodního práva o nepřipustnosti takové exekuce.

Kliment: Zemské znaky (str. 179—181). Odpovídá kladně na otázku, zda zákonu 252/20 Sb. sluší rozuměti tak, že jím jsou upraveny i znaky nynějších zemí, a upozorňuje na obtíže při zemi Moravskoslezské.

Olšar: Přehled a výklad smluv o vydávání zločinců doposud republikou Československou uzavřených (str. 224, 250). Autor dotýká se stručně historického vyvoje smluv o vydávání zločinců, uvádí jejich základní rysy a podává výpočet smluv uzavřených republikou Československou, z nichž blíže rozebírá smlouvu s Vel. Británií z r. 1924. Ke konci zabývá se otázkou vydávání pro zločiny politické a vydávání vlastních příslušníků.

Wissenschaftliche Vierteljahrschrift. Prager Juristische Zeitschrift VIII (1928). *Körner: Der Parteibegriff des oesterreichischen allgemeinen Verwaltungsverfahrgesetzes* (sl. 113—129). Definice, již podává rakouský zákon o správním řízení z r. 1925 o pojmu účastník a strana ve správním řízení, jest autorovi podnětem, aby se nejen definicí touto, nýbrž vůbec pojmem strany blíže zabýval. Východiskem jeho studia jest jednak zmíněná zákonná definice, jednak známá Bernatzikova monografie *Rechtssprechung und materielle Rechtskraft*. Ve druhé části článku probírají se podrobněji hlavní typy případů, v nichž přicházejí v rakouském právu správním procesní nároky jednotlivých osob proti státním orgánům.

Weber: Die Reform des Verwaltungsstrafrechtes (sl. 129—134). V této kritické studii uznává autor dobré stránky vládního návrhu o správním trestním právu a řízení, vyslovuje ovšem v některých směrech s ním neshlas, a to jednak v otázce zásadní, že trestní soudnictví svěřeno správním úřadům, nikoliv správním soudům, jednak v otázkách podružných, ku př. že trvá na principu legality při stíhání policejních přestupků, ačkoliv princip tento nelze v praxi důsledně provésti, a že ponechává krátké tresty na svobodě.

Zahraněční politika VII (1928). *Modus Vivendi* (str. 97—98). Sluší vítati, že publikace této důležité mezinárodní smlouvy stala se aspoň tímto poloúředním způsobem. Vzhledem k důležitosti předmětu bylo by ovšem vítanější, kdyby byl uveřejněn původní text obou not, a nikoliv pouze překlad noty československé.

Zimmermann: Problém bezpečnosti a Společnost Národů (str. 751, 850, 967). Článek obírá se problémem bezpečnosti v mezinárodním právu v poslední době, zvláště od doby, kdy se problémem tímto začala zabývat Společnost Národů. Rozebírá se definice pojmu tohoto a věnuje se pozornost i problémům s tím souvisejícím: zákazu útočných válek, určení strany útočné, kolektivnímu mezinárodnímu donucení a problému nepřímých záruk.

Vochoč: Nejvyšší soud a mezinárodní právo (str. 813—817). Ve článku kritizuje se rozhodnutí nejvyššího soudu v Brně, jímž uznána připustnost exekuce na nemovitosti patřící cizímu státu, jež jsou sídlem vyslanectví dotyčného státu.

Garin-Michajlovskij: Mezinárodní smlouvy a Společnost Národů (str. 980, 1102, 1200). Obšírné toto projednání zabývá se otázkou právní závaznosti mezinárodních smluv, jakož i vztahem Společnosti Národů k otázce této. Autor zdůrazní, že zásada pacta sunt servanda byla vždy zachovávána, probírá blíže jednotlivé teorie, jež snaží se zásadu tuto odůvodniti. Nejvíce pozornosti i souhlasu věnuje teorii Bergbohmově-Jellinkově, jež závaznost mezinárodních smluv vysvětluje sebevázaností státní vůle. V této souvislosti dotýká se autor problému třídění mezinárodních smluv a rozeznává 4 kategorie, z nichž prvá (ku př. mírové smlouvy) plodí jen práva subjektivní, kdežto ostatní (ku př. konvence o námořní válce, poštovní Unie, haagská konvence o zákonech a obyčejích války), jež jsou produktem teprve poslední doby, jsou prameny mezinárodního práva objektivního. Dále všímá si autor zásady *clausula rebus sic stantibus*, a dokazuje, že nebyla nikdy plně uznávána ani v teorii, ani v praxi. V poslední části svého pojednání zabývá se autor předpisy čl. 16—21 pakta o Společnosti Národů, jež mají vztah k mezinárodním smlouvám.

Kalousek

Zprávy.

Třetí sjezd právníků československých
v Bratislavě r. 1930.

Společná schůze zástupců pořadatelského výboru se usnesla:

Třetí sjezd právníků čsl. svolá se do Bratislavy na den 11.—14. října 1930.

Určují se tyto sjezdové otázky:

I. Vědecký odbor pro občanské právo:

1. otázka: „Mezimístní právo vnitrozemské a jeho úprava do úplného sjednocení občanského práva“.
2. otázka: „Jak čeliti škodlivému drobení rolnických usedlostí?“
3. otázka: „Zajištění stavebních pohledávek.“

II. Vědecký odbor pro soukromá práva zvláštní:

1. otázka: „Na jakých základech by se mělo upravit právo akciové?“
2. otázka: „Ochrana autora v oboru radiodiffuse se zřetelem ke článku 11. bis usnesení římské konference 1928“;
3. otázka: „O převodnosti pojistného nároku při pojištění škodovém.“

III. Vědecký odbor pro občanský soudní řád:

1. otázka: „Mají-li býti připuštěna nova v odvolacím řízení a v jakých mezích?“
2. otázka: „Zda se doporučuje rozšířiti působnost samosoudce?“
3. otázka: „Má-li se připustiti žaloba o obnovu řízení ve sporech o rozvod, rozlučku a neplatnost manželství?“